

1. Referentie

Referentie	Verdonck, E., Cops, D., Pleysier, S. & Put, J. (2010). <i>Jongeren en geweld</i> . K.U.Leuven, Leuvens Instituut voor Criminologie.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Boek

2. Abstract

De onderzoekers diepen enerzijds het voorkomen van geweld onder jongeren en de belangrijkste correlaten van geweld uit (kwantificerend), daarnaast exploreren zij de houding van jongeren ten aanzien van geweld, alsook de manier waarop zij geweld beleven en ermee omgaan. Een samenvatting van de voornaamste bevindingen uit het onderzoek kan teruggevonden worden in deel 7 van deze fiche.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Delinquentie
Trefwoord(en)	Daderschap, slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens, specifieke delicttypes

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaams Vredesinstituut Leuvenseweg 86 1000 Brussel Tel: 02/552.45.91 Fax: 02/552.44.08 www.vlaamsvredesinstituut.be
Onderzoeker(s)	Evi Verdonck Diederik Cops Stefaan Pleysier Johan Put Leuvens Instituut voor Criminologie (LINC) – Faculteit Rechtsgeleerdheid K.U.Leuven Hooverplein 10 3000 Leuven Tel: 016/32.53.00 Fax: 016/32.54.63 linc@law.kuleuven.be www.law.kuleuven.be/linc

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wat zijn de belangrijkste theoretische visies op de rol van geweld in de leefwereld van jongeren? 2. Welke kwantitatieve studies werden de afgelopen tien jaar uitgevoerd naar geweld door en op jongeren?
-----------------	--

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Wat zijn de belangrijkste resultaten van deze kwantitatieve studies? 4. Hoe dienen we deze resultaten te interpreteren en welke lessen kunnen we eruit trekken? 5. In welke mate komen de verschillende vormen van geweld voor bij Vlaamse jongeren (zowel dader als slachtoffer)? 6. Welke evoluties en tendensen kunnen op dit vlak vastgesteld worden? 7. Hoe verschillen Vlaamse jongeren in hun ervaring met geweld (onder andere op basis van achtergrondkenmerken)? 8. Wat percipiëren Vlaamse jongeren als geweld? 9. Hoe ervaren Vlaamse jongeren geweld in hun leefwereld en wat is hun houding tegenover verschillende vormen van geweld? 10. Wat denken Vlaamse jongeren over de oorzaken en remedies tegen het gebruik van geweld?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wat onderzoeksvraag 1 t.e.m. 4 betreft, werd een literatuurstudie uitgevoerd waarin de belangrijkste theorieën met betrekking tot geweldsdelicten bij jongeren besproken werden, en relevante (inter)nationale studies met betrekking tot geweld bij jongeren beschreven werden. 2. Om op onderzoeksvragen 5 t.e.m. 7 een antwoord te geven, werden beschrijvende en verklarende analyses uitgevoerd op bestaande databestanden van grootschalige surveys, nl. JOP-monitor 1 en 2, en de Veiligheidsmonitor. 3. Onderzoeksvragen 8 t.e.m. 10 werden kwalitatief onderzocht a.h.v. focusgroepen.
Onderzochte groep	<ol style="list-style-type: none"> 2. JOP-monitor 1 2005-2006: N=2503, 14-25 jaar JOP-monitor 2 2008: N=3710, 12-30 jaar Veiligheidsmonitor: 1998 (N=668), 2000 (N=582), 2002 (N=507), 2004 (N=2973), 2006 (N=2841), 2008 (N=2398), 15-30 jaar 3. 106 jongeren tussen 12 en 25 jaar hebben deelgenomen aan de focusgroepen (47.2% jongens, 52.8% meisjes)
Bereik	Vlaanderen

7. Resultaten

Daderschap geweld	<p>Op basis van de JOP-monitor is het aantal Vlaamse jongeren dat zich engageert in geweldgerelateerde feiten ('fysiek geweld' en 'wapendracht') zeer beperkt. Het zijn voornamelijk jongens en er doet zich een piek voor rond de leeftijd van 16-17 jaar voor 'fysiek' geweld; voor wapendracht ligt deze leeftijdspiek wat later. De verklarende variabelen bevonden zich hoofdzakelijk op het niveau van het gezin en de school- en peercontext. Dat wat de gezinsvariabelen betreft, is enkel de relatie met moeder van belang; een slechtere relatie met moeder hangt samen met een hogere kans op gewelddadig gedrag. Geen van de opgenomen schoolfactoren – schoolbeleving, relatie met leerkrachten en schools falen – vertoont een relatie met het stellen van geweldgerelateerd gedrag. Een mogelijke verklaring hiervoor kan liggen in het ontbreken van factoren op het niveau van de school zelf; variabelen die peilen naar de schoolcultuur, het schoolklimaat, enzovoort zijn niet beschikbaar, maar kunnen potentieel wel een belangrijke verklaring bieden voor verschillen in de kans op delinquentie. De opgenomen peergroep gerelateerde factoren ten slotte helpen wel om de kans op daderschap te voorspellen. Het blijkt dat jongeren die meer frequent uitgaan en samenkomen met vrienden in de publieke ruimte een grotere kans hebben op het stellen van geweldgerelateerd gedrag; jongeren die daarentegen eerder een vrijetijdspatroon hebben dat zich vooral binnenshuis afspeelt (digitaal vrijetijdspatroon) hebben een lagere kans op delinquent gedrag. Het feit dat geweld veeleer in groep wordt gepleegd en vooral lijkt voor te komen tijdens 'risicovolle vrijetijdsbestedingen', werd bevestigd.</p>
Slachtofferschap geweld	<p>Naast het daderschap, blijft ook het slachtofferschap van geweldgerelateerde feiten onder jongeren in Vlaanderen relatief beperkt. Wanneer echter wordt opgesplitst naar geslacht en leeftijd, dan valt op dat het slachtofferschap van bepaalde geweldgerelateerde delicten</p>

	<p>– bijvoorbeeld ‘bedreiging met lichamelijk geweld’ – voor specifieke groepen – de jongensgroep, in de leeftijdscategorieën 18-21 jaar – een stuk hoger ligt dan de ‘gemiddelde’ cijfers. Het feit dat hogere prevalenties van zowel ouderschap als slachtofferschap zich concentreren binnen dezelfde categorieën van geslacht en leeftijd (jongens, 16-21 jaar), komt overeen met het in de literatuur geformuleerde verband tussen ouderschap en slachtofferschap. Geslacht blijkt een belangrijke voorspeller; jongens lopen een grotere kans op slachtofferschap van een misdrijf dan meisjes. Ook leeftijd is significant: hoe ouder, hoe groter de kans op slachtofferschap. Wat onderwijsvorm betreft blijken jongeren uit het bso een grotere kans te hebben dan jongeren uit het aso. Dit effect is wel niet meer significant na controle voor de vrijetijdsvARIABLEN en het zelfwaardegevoel. Het blijkt dat het oorspronkelijk effect van onderwijsvorm kan worden toegeschreven aan een verschil aan zelfwaardegevoel. Jongeren uit het bso blijken een significant minder positief zelfwaardegevoel te rapporteren dan jongeren in het aso. Net zoals bij de analyses voor het ouderschap, blijken ook hier de gezins- en schoolgerelateerde variabelen geen significante voorspellers van de kans op slachtofferschap. Opvallend is wel dat de gezinssituatie significant blijkt te worden na inbreng van de vrijetijdsvARIABLEN en het zelfwaardegevoel. Deze laatste groep variabelen blijkt bovendien wel een relatief belangrijke meerwaarde te bieden in het voorspellen van de kans op slachtofferschap van een misdrijf. Jongeren met een meer uitgaansgericht vrijetijdspatroon hebben een grotere kans om slachtoffer te worden en ook een lager zelfwaardegevoel hangt samen met een hogere kans op slachtofferschap.</p>
Beleving geweld	<p>Uit het kwalitatief onderzoek blijkt dat het begrip ‘geweld’ door jongeren op uiteenlopende manieren en in verschillende contexten wordt gebruikt. Net zoals dit in de wetenschappelijke literatuur het geval is, blijkt het ook voor jongeren niet gemakkelijk om geweld af te bakenen, en hanteren zij uiteenlopende specificaties om het geweldsfenomeen onder woorden te brengen. Het lijkt er evenwel op dat jongeren relatief vaak in aanraking komen met geweld, als dader, slachtoffer of getuige, en dat een zekere portie geweld in hun leefwereld aanwezig is: op school, in het uitgaansleven, op straat, en in de media. Verder kan de houding van de jongeren ten aanzien van geweld als gedifferentieerd en gevarieerd beschouwd worden, gaande van geweldsvormen die unaniem verworpen worden – zoals seksueel geweld – over geweld dat in beperkte mate aanvaardbaar is – zoals zelfverdediging – tot geweld dat zelf ‘leuk’ kan zijn, zoals vandalisme.</p>
Oorzaken van en remedies tegen geweld	<p>De oorzaken die jongeren aangeven kunnen ingedeeld worden in vier niveaus, gaande van oorzaken op het individuele niveau tot oorzaken die zich eerder situeren op het niveau van de maatschappelijke reacties op geweld. Als mogelijke individuele factoren die leiden tot een verhoogde kans op geweld, vermelden jongeren: jongens, jonge leeftijd, allochtonen, uiterlijk, persoonlijkheid, stornissen, frustratie, lage intelligentie, gebrek aan discipline en alcohol- en druggebruik. In het verlengde hiervan zou men kunnen stellen dat het beeld van jongeren met betrekking tot de ouders en slachtoffers van geweld ook in zekere mate overeenstemt met het maatschappijbeeld van de ‘ideal victims’ en ‘usual suspects’. Echter, hierbij worden door jongeren ook een aantal factoren en invloeden expliciet genuanceerd, met name met betrekking tot socio-demografische en louter ‘uiterlijke’ kenmerken. Jongeren geven ook kenmerken van het gezin aan die een risico hebben op de ontwikkeling van geweld nl. ouderlijke controle, verwennerij, problemen bij ouders en mishandeling door ouders. Daarnaast wordt de invloed van vrienden door jongeren als een belangrijke motivatie voor het plegen van geweld aangegeven. Geweld wordt door jongeren ook vaak in verband gebracht met een grootstedelijke context namelijk: armoede, verloedering, de grote mobiliteit, verschillende culturen en de dichte bevolkingsgraad. Ook de maatschappelijke reactie heeft, volgens respondenten, een invloed op geweld, waarbij ze het onder meer hebben over de media en een heersend gevoel van straffeloosheid.</p> <p>Jongeren brengen diverse maatregelen tegen geweld aan, gaande van eerder preventieve tot curatieve georiënteerde interventies. Hierbij lijken ze ook aandacht te hebben voor zowel een welzijnsgerichte als probleemgerichte aanpak. Als welzijnsgerichte maatregelen, wijzen ze op de nood aan een vroegtijdige ondersteuning van slachtoffers van huiselijk geweld, mediaopvoeding binnen onderwijscontext en het aanbieden van alternatieve activiteiten. Als zogenoemde probleemgerichte maatregelen geven jongeren het plaatsen van camera’s in scholen, meer toezicht op scholen en het sluiten van schoollokalen. Een veelgenoemde preventiemaatregel, aangebracht door jongeren, is</p>

	politie. Tot slot brachten jongeren enkele curatieve maatregelen tegen geweld aan. Deze zijn: politie, hulplijnen en hulpverleningsorganisaties, begeleiding van daders, gevangenisstraf en werkstraf.
--	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Pleysier, S., Cops, D., Verdonck, E. & Put, J. (2010). Jongeren en geweld. Gewelddadige jeugd of 'usual suspects'? *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 40, (4).